

PROPOSTA D'UN PLA CONCESSIONAL PER MILLORAR L'ACCESSIBILITAT DEL MUNICIPI DE VALLIRANA

DESCRIPCIÓ

Identificació i quantificació de les mesures a adoptar per millorar l'accessibilitat dels punts més crítics del municipi de Vallirana. Proposta de model concesional que permeti fer front a la inversió requerida

Tutor: **Carles Labraña i de Miguel**

Alumne: **Francisco López Danoz**

INDEX DEL TREBALL

- **MEMÒRIA**
- **ANNEX I: FITXES**
- **ANNEX II: ESTUDI ECONÒMIC**
- **ANNEX III: PLEC TÈCNIC DEL CONTRACTE DE SERVEI DE SENYALITZACIÓ
HORITZONTAL I VERTICAL A LA VILA DE VALLIRANA**

MEMÒRIA

ÍNDIX DE LA MEMÒRIA

1. Motivació.....	5
2. Resum del pla local de seguretat viària de Vallirana.....	6
3. Resum del pla d'accessibilitat de Vallirana.....	9
4. Metodologia de treball.....	11
5. Resultats de l'anàlisi: proposta de concessió.....	12

1. MOTIVACIÓ

L'objectiu d'aquest projecte és proposar un pla d'adequacions econòmicament viable de l'espai urbà que permeti adequar l'entorn urbanitzat a les propostes realitzades al *Pla Local de Seguretat Viària de Vallirana* (PLSVV) i al *Pla d'Accessibilitat de Vallirana* (PAV).

Així doncs, es realitza una valoració econòmica que sense tenir l'ànim de ser tan acurada com la requerida per un projecte constructiu, permeti considerar la viabilitat econòmica dels terminis establerts a les diferents fases proposades.

Fruit d'aquesta valoració econòmica es proposa un escenari de col·laboració públic – privada que permeti fer front a la forta inversió de xoc que caldrà realitzar per dur a terme la primera fase que es centra en les senyalitzacions horitzontal i vertical, a la qual s'ha estès l'àmbit incloent actuacions d'obres menors en rampes de guals, rotondes petites, reorganitzacions de les zones d'aparcament i de reduccions de velocitat, que es consideren fonamentals.

Es proposa un plec tècnic a mode d'exemple del que es podia incloure com a part de la licitació. Pretén mostrar com es podria proposar el context de l'explotació en el termini establert.

Els dos projectes, *Pla Local de Seguretat Viària de Vallirana* i el *Pla d'Accessibilitat de Vallirana*, son fruit de dos estudis independents realitzats amb el suport de l'Ajuntament de Vallirana i amb l'objectiu d'adaptar les vies del municipi als estàndards requerits per les legislacions actuals així com els plans mestres de nivell autonòmic. A continuació, es presenta un breu resum dels objectius contemplats en aquests dos plans.

2. RESUM DEL PLA LOCAL DE SEGURETAT VIÀRIA DE VALLIRANA

Realitzat a l'Octubre de 2013.

Les dades d'evolució de la sinistralitat a Catalunya dels darrers anys mostren una tendència general positiva. Fonamentalment, la millora de les xifres s'ha d'atribuir a la reducció dels accidents i de les víctimes en carretera, mentre que la situació en zona urbana, amb lleugeres variacions anuals, mostra un descens més suau i roman com a assignatura pendent de la seguretat viària al nostre país.

Conscient d'aquesta realitat, el Servei Català de Trànsit, en el seu Pla de Seguretat Viària 2011-2013 (PSV) manifesta la necessitat de plantejar mesures adreçades específicament a la millora de la seguretat viària en l'àmbit urbà. En aquest sentit l'extensió del desenvolupament dels Plans Locals de Seguretat Viària és una de les accions claus del PSV.

Amb aquest interès per millorar la seguretat viària, l'Ajuntament de Vallirana planteja l'elaboració del Pla Local de Seguretat Viària en el marc d'un conveni de col·laboració amb el Servei Català de Trànsit.

L'objectiu fonamental del Pla local de Seguretat Viària de Vallirana és la reducció de l'accidentalitat i la prevenció de sinistres. El punt de partida requereix analitzar els nivells de sinistralitat del municipi així com realitzar un diagnòstic visual de la configuració urbana en relació a la seguretat viària.

Les mesures que es plantegin, en entorns concrets o estratègicament per a la totalitat de la zona urbana, han de permetre l'assoliment dels objectius del Pla en els anys 2014-2017. Aquest serà el període de vigència del Pla.

Durant aquest període es fixarà un procés de seguiment (amb un informe de seguiment un cop transcorrin 2 anys i mig des de la seva implantació), així com l'avaluació del Pla un cop finalitzi el període.

L'estructura del treball es basa en la disposició d'un bon grau d'informació sobre la problemàtica municipal que permet una diagnosi acurada i l'elaboració de les propostes adequades. L'estudi defuig els plantejaments teòrics generals i s'acosta a la realitat que preocupa el ciutadà i l'Administració, per tal de resoldre problemes concrets.

Per a l'elaboració del Pla s'ha pogut comptar amb el Manual Guia per a l'elaboració de plans locals de seguretat viària, una eina que el Servei Català de Trànsit posa a disposició dels ens locals i que descriu el procés d'elaboració d'un pla local de seguretat viària.

Després de llegir el corresponent pla, se n'extreuen les següents conclusions, sobretot referents a l'apartat d'altres condicionants de la seguretat viària, on a mode de resum:

- Respecte la senyalització horitzontal

Una inspecció ocular mostra que la senyalització horitzontal a Vallirana es troba, en general, en bon estat. Tant la separació de carrils com passos de vianants o zones d'estacionament estan de manera general senyalitzades.

Tot i això, hi ha punts concrets on es poden trobar mancances en la reposició de pintura o en àrees més grans (tipus urbanització) on hi ha una absoluta manca de marques.

La senyalització de les places d'aparcament ajuda a evitar l'estacionament a sobre de vorera. Sovint s'aparc a sobre de la vorera per la sensació de què el carrer és estret. Si es pinten les places, s'elimina part d'aquest comportament.

La manca de línies de detenció i senyalització horitzontal de les prioritats fa menys evident l'aproximació a una cruïlla on el conductor no té la prioritat.

- Respecte a la senyalització vertical

La senyalització vertical a Vallirana és completa i en general el grau de manteniment dels senyals verticals és acceptable. Es freqüent trobar senyals antigues, però només en alguns casos es troben en mal estat i no compleixen la seva funció.

En general hi ha senyalització vertical de les prioritats a les interseccions, l'alçada a la que estan disposades és adequada per garantir-ne la visibilitat en l'aproximació de les cruïlles.

Un element important que cal generalitzar al municipi és la senyalització vertical prèvia en passos de vianants no semaforitzats a la xarxa bàsica. Traient el propi carrer Major, on hi ha semaforització, cal que els passos de vianants estiguin senyalitzats prèviament, com a reforç addicional.

- Respecte a la visibilitat i l'estacionament a la via pública

L'estacionament de cotxes o la ubicació de contenidors de brossa propers al pas de vianants en el costat per on ve el trànsit rodat pot afectar la seguretat viària i el desplaçament segur. També la ubicació impròpia d'altres elements com rètols de publicitat, vegetació excessiva, poden ser elements disruptius de la visibilitat.

Un altres dels problemes freqüents són els cordons d'estacionament que arriben a tocar de la intersecció i el pas de vianants: el conductor en aproximació no té visibilitat dels ramals contraris a la cruïlla i dels vianants creuant fins que no es troba dins de la cruïlla.

S'observa a Vallirana un nombre elevat de punts on els vehicles aparcats arriben fins al propi pas de vianants.

Un altre configuració que comporta problemes de visibilitat és l'estacionament en bateria o en semibateria a tocar del carril de circulació, perquè el seu disseny és per a entrar de cara i sortir marxa enrere i, per tant, sense gaire visibilitat. Amb la disposició de bateria inversa (accés a la plaça marxa enrere i sortida marxa endavant) s'eviten problemes de visibilitat deficient, però aquesta configuració encara no està estesa a Vallirana.

- Respecte als reductors de velocitat

S'han detectat al municipi alguns trams viaris amb sensació de velocitat, com ja s'ha mencionat, ja sigui per excés d'ample real o per la sensació d'ample per manca de delimitació d'espais amb pintura.

Si bé alguns entorns mostren aquesta disfunció pot ser un problema més aguditzat en urbanitzacions o zones més allunyades del centre. En aquestes zones, el baix volum de trànsit augmenta aquest risc. Es troben passos elevats, especialment en zones escolars, i algunes bandes prefabricades, de forma dispersa.

3. RESUM DEL PLA D'ACCESSIBILITAT DE VALLIRANA

Realitzat al Desembre de 2013.

La possibilitat d'utilitzar i gaudir de l'espai públic dels nostres pobles i ciutats, incloent-hi els serveis i equipaments disponibles, és un dret del conjunt de la ciutadania. Tanmateix, aquest dret ha resultat tradicionalment inabastable per a un ampli col·lectiu de persones amb limitacions més o menys severes de les seves condicions físiques o sensorials. Pal·liar aquest greuge, més enllà d'un requeriment normatiu, constitueix una exigència bàsica per a qualsevol societat avançada.

Les ciutats han d'oferir unes condicions que afavoreixin l'autonomia de tots els seus ciutadans i permetin la participació de tothom en la vida col·lectiva, en la mesura que cadascú desitgi. En aquest sentit, l'adaptació de l'àmbit urbà per tal d'eliminar-hi tot tipus de barreres i obstacles ha esdevingut una prioritat social, i el fet d'estendre l'accessibilitat dels nostres pobles i ciutats al conjunt de la ciutadania, amb independència de les condicions físiques o sensorials de cadascú, un objectiu irrenunciable.

Els plans d'accessibilitat són instruments per tal d'afavorir l'assoliment d'aquest objectiu. La realització d'aquests plans a nivell municipal ofereix una escala de treball adequada tant pel que fa a l'anàlisi dels problemes existents com a l'elaboració de propostes d'intervenció necessàries per a la millora global de l'accessibilitat.

Els plans d'accessibilitat no són instruments finalistes, sinó una guia que ha de permetre els governs municipals conèixer les mancances del seu municipi en termes d'accessibilitat i comptar amb un programa de mesures pressupostades i prioritzades que faciliti la seva progressiva implementació.

El present Pla d'accessibilitat té per objecte l'anàlisi de la via pública i els elements del transport públic del municipi de Vallirana, per tal d'identificar les seves mancances o deficiències des del punt de vista de l'accessibilitat, amb especial atenció a possibles casos d'incompliment de la normativa vigent en aquesta matèria. Així mateix, al pla també es proposen i valoren les intervencions més adequades per a subsanar les mancances i deficiències detectades, tot establint-ne la seva prioritat en diverses fases d'execució.

Les propostes d'intervenció del Pla d'accessibilitat pretenen una millora global de l'accessibilitat al municipi i, per tant, tots els seus habitants i visitants ocasionals en són beneficiaris. Però la seva implementació ha d'afavorir en especial l'autonomia i la socialització dels següents col·lectius:

- Persones amb discapacitats motrius

Persones amb dificultat de coordinació, manca d'equilibri, discapacitat als membres superiors o discapacitat als membres inferiors (amb necessitat o no d'ús d'elements de suport com ara bastó, croses, caminador o cadira de rodes). Entre ells hi trobem un col·lectiu cada vegada més nombrós, el de la gent gran.

- Persones amb discapacitats sensorials

Sordesa total o parcial

Les persones que tenen una pèrdua total de la capacitat auditiva no compten amb la possibilitat d'alerta sonora. En persones amb sordesa parcial, aquesta possibilitat depèn en bona mesura del nivell sonor ambiental. Per a tots dos col·lectius és de vital importància la incorporació d'elements molt visibles que acompanyin la informació sonora.

Ceguesa o dificultat visual

Per a les persones amb ceguesa total és gairebé impossible detectar els obstacles com ara mobiliari urbà, arbrat, elements sortints o graons. Malgrat que desenvolupin una gran sensibilitat acústica, un elevat nivell de soroll (molt freqüent als entorns urbans) sovint provoca la pèrdua de les seves referències sonores. En el cas de disminució de la visió, una inadequada situació de la informació, l'ús de caràcters de mida insuficient en rètols i cartells, l'absència de contrast, una il·luminació deficient o els enlluernaments, poden suposar una barrera important.

- Altres col·lectius sense discapacitats

A banda de la persones que pateixen algun tipus de condicionament físic o sensorial, hi ha altres grups de població pels quals un bon tractament a nivell d'accessibilitat de la via pública resulta fonamental per al desenvolupament de la vida quotidiana. Les dones embarassades i les persones que empenyen cotxets de nadons o carrets de la compra en són exemples.

4. METODOLOGIA DE TREBALL

Prenent com a punt de partida les informacions contingudes als dos plans de base d'aquest treball, es va procedir a definir una sistemàtica de treball per mantenir els criteris al llarg de tot l'estudi.

Com a objectiu primordial es va procedir a repassar la senyalització horitzontal i vertical.

Després d'analitzar els dos plans disponibles i conversar amb representants de l'Ajuntament, es conclou que serà vital respectar dos línies vermelles:

- Actuar sobre els punts que tenen més repercussió sobre els vianants i la seva interacció amb els vehicles, des del punt de l'accessibilitat i la seguretat.
- Mantenir la inversió el més continguda possible.
- Actuar preferentment al nucli del municipi ja que es on es concentra el major nombre de desplaçaments de vianants, així com la major densitat de trams amb deficiències.

Això implica detectar els punts més crítics i proposar actuacions que impliquin un pressupost baix. Així doncs es decideix actuar principalment, i per aquest ordre:

- Senyalització horitzontal i vertical.
- Passos i guals de vianants.
- Altres punts.

Tanmateix, el fet d'haver de contenir el pressupost en aquesta primera fase, implica realitzar una caracterització acurada de les accions ineludibles i les que es poden posposar per posteriors projectes. En aquesta línia queden fora de l'àmbit d'aquest projecte l'adequació d'escaleres, rampes, actuacions especials d'urbanització i modificacions complertes de la plataforma dels vials (que inclouen modificacions del pendent).

Un cop realitzat aquest triatge, s'arriba a la conclusió de proposar una posada a punt de la zona del carrer Major i carrers adherits ja que és on es concentra la gran majoria del volum de moviments del municipi de Vallirana, i on urgeix més l'actuació. Tanmateix, la idea de vincular l'àmbit d'aquest projecte a l'explotació del manteniment de les senyalitzacions horitzontals i verticals, restringeix l'àmbit d'actuació a aquelles que hi tinguin una relació directa i a la vegada puguin ser executades per la brigada disponible en un servei d'aquestes característiques.

Les fitxes es presenten a l'annex I. A l'inici d'aquest, es presenta un ordre aproximat d'actuació, en funció del grau de prioritat que s'ha atorgat:

- Alta: requereix una actuació immediata per motius de seguretat
- Mitja: cal una actuació per tal de millorar l'accessibilitat que en alguns casos pot estar en risc
- Baixa: és aconsellable una actuació per tal de corregir situacions que poden generar problemes puntuals d'accessibilitat.

5. RESULTATS DE L'ANÀLISI: PROPOSTA DE CONCESSIÓ

L'anàlisi ha revelat que serà necessària una forta inversió per millorar els aspectes de l'accessibilitat. S'han descartat actuacions que es poden integrar dintre d'una fase de remodelació urbanística que hauria de formar part d'una partida pressupostària apart o fins i tot d'un pla urbanístic nou.

Tot i això l'import arriba als 567.628,34 €, import massa elevat per que el municipi pugui assumir-ho en un període de temps curt. En aquest punt sorgeix la idea d'una col·laboració públic – privada en la qual la part privada faci una inversió que l'Administració Pública repercutirà amb el pas dels anys, lligada a la concessió del servei d'explotació de la part de la brigada municipal que actualment està realitzant els treballs corresponents a la part de manteniment de les senyalitzacions verticals i horitzontals.

A l'estudi econòmic financer, Annex II, es presentarà el model de col·laboració que més s'adapta a aquesta situació, i es realitzaran els càlculs econòmics pertinents per poder mesurar la viabilitat del projecte. Tanmateix, posteriorment es presentarà una proposta de Plec Tècnic amb el propòsit de regular tota la fase d'explotació, , Annex II.